

آیین های عزاداری ماه محرم در بافق آئین سنتی «اجغهنی» در بافق

آیین های عزاداری شهر بافق پیشینه ای صد ساله دارند و در هر محله از شهرستان، مردم با آیین های خاص به عزاداری امام حسین (ع) می پردازند. یکی از این آیین ها سنتی به نام «اجغهنی» است.

به گزارش خبرنگاران گروه فرهنگ، هنر و رسانه گزارش خبر، سنت «اجغهنی» در عزاداری مردم بافق اجغهنی نوعی عزاداری قدیمی مختص شهرستان بافق بوده که خوشبختانه در سال ۱۳۹۵ پیش از آن که به دست فراموشی سپرده شود، با شماره ۱۳۰۶ به ثبت ملی رسیده است.

معروف است که حضرت سیدالشهدا (ع) برای اینکه حجت را بر لشکریان عمر سعد تمام کرده باشند، به معرفی خود پرداخت و از نسب پدری و مادر خویش گفت تا فردای پس از جنگ، عده ای به بهانه شناختن ایشان، خود را تبرئه نکنند و بگویند اگر امام را می شناختیم از جنگیدن با او پرهیز می کردیم یا حتی او را یاری می دادیم.

به همین دلیل امام حسین (ع) با فصاحت و بلاغت تمام، ضمن معرفی خود به بیان اهداف قیام و دلیل بیعت نکردن با یزید پرداخت، در این میان، ولوله ای در سپاه شام به وجود آمد، عمر سعد دید اگر چاره ای نیندیشد، چه بسا که سپاه شام علیه او بشورند و از جنگیدن با پسر فاطمه (س) سر باز زنند.

این بود که به اطرافیان دستور داد هر کدام دو قطعه سنگ بردارند و برهم بزنند تا سر و صدا ایجاد کنند و مانع رسیدن صدای امام به سپاهیان شود و برای اینکه دوباره نظم به لشکریان حاکم شود، فریاد برآوردند «او (امام حسین)، پسر کشته عرب است».

بخشی از عزاداری مردم بافق ریشه در این واقعه دارد و به ویژه در گذشته دسته های اجغه زن، روز عاشورا حرکت می کردند که امروزه این سنت به اربعین حسینی و دهه پایانی ماه صفر موکول شده و اجغه زنی یکی از مراسم عزاداری است که با کیفیت خاص انجام می شود.

البته این سنت مختص مردم بافق نیست بلکه اکثر شهرهای استان های دیگر هم از این مراسم ها در ایام محرم دارند.

اجغه دو قطعه چوب تراشیده است، به اندازه کف دست و گرد تراشیده می شود.

در زمان گذشته، کولی ها این چوب را به خوبی می تراشیدند و یا به نوعی خراطی می کردند.

دو قطعه چوب گرد تراشیده شده دارای دو زائده با دو فرو رفتگی است که برای در دست گرفتن ایجاد شده و در مراسم عزاداری به هم زده می شود و صدایی شبیه به هم خوردن سنگ تولید می کند.

به هم زدن چوب ها (اجغه) به شیوه خاصی انجام می شود به ویژه قدیمی ترها در حالتی مانند بالا و پایین پریدن، آنها را به هم می زنند، در حالی که یکبار دست راست را از بالا به پایین می آورند و دست چپ ثابت می ماند و دفعه بعد، عکس این حالت اتفاق می افتد.

به خاطر همین شیوه، این بخش از عزاداری برای حضار یا تماشاگران مراسم، حزن و اندوه به دنبال ندارد و فی الواقع مردم تماشاگر هستند تا عزادار.

از اجغه زنان هیئت های عزادار، مرحوم اصغر عابد و مرحوم حاج خلیل کارگران در بافق معروف بوده اند.

نمونه ای از اشعار که در سوگواری اجغه زنی خوانده می شدند از این قرار است:

ای مهر به پیش مه روی تو ستاره

زخم تن مجروح تو افزون ز شماره

وای زون ز شماره

ای قافله سالار ز جا خیز که بردند

از کوی تو ما را به دف و چنگ و نقاره

وای چنگ و نقاره

برخیز که بردند ز سر معجر زینب

او با سر عربان و گروهی به نظاره

وای گروهی به نظاره